

Fragments del “Pròleg” a l’*Antologia poètica de Joan Vinyoli (1981)*

Feliu Formosa

[...] Què passa amb un poeta que intenta de dur a terme un projecte de poesia postsimbolista i neoromàntica alhora, dins una tradició que té Carles Riba com a figura culminant? Què passa, doncs, amb el projecte cultural que enceta el Noucentisme i que la Guerra Civil estroncà? Com se situa la poesia de Joan Vinyoli dins aquestes incidències històriques? Perquè, en definitiva, hem d’acabar per descobrir que Vinyoli se salva d’un epigonisme, al qual podia semblar condemnat, justament perquè ha tingut la capacitat de sortir-se’n i ha sabut vèncer els obstacles que s’oposaven a la realització del “seu” projecte líric. [...] Vull dir que Vinyoli imposa la seva lírica amb una conseqüència exemplar i amb una autenticitat que li impedeix d’eludir els obligats silencis determinats per uns altres silencis que no vénen de la pregonesa de la seva peripècia vital i personal: em refereixo als silencis de la gent que l’envolta, als silencis a què s’ha vist sotmès el seu poble. Hi ha, doncs, la maduració personal i profunda d’un poeta que està a l’aguait de l’experiència per transformar-la en obra. Hi ha, ensems, la consciència del moment històric i de l’oportunitat de l’obra, que determina l’evolució concreta i característica de la lírica vinyoliana. Per això, el corpus de la poesia de Joan Vinyoli, des de la perspectiva actual, presenta aquella “estranya coherència” de què parla Teixidor, i passa alhora per unes etapes ben diferenciades, que també han estat detectades pels crítics i comentaristes de la seva obra, i que, evidentment, no es redueixen a dues (abans i després de *Tot és ara i res*, 1970). Té raó Josep Albertí quan diu que aquesta poesia, que “gira sobre ella mateixa”, “troba els seus registres més alts en un moment en què la visió depriment, àcida, del món exterior que envolta el poeta, i la voracitat de les ferres interiors, coincideixen”.

[...]

Hem vist com Vinyoli parteix d’un gran domini de l’ofici poètic i, justament en virtut d’aquest ofici, es permet totes les llibertats formals imaginables i possibles, sempre que ha cremat i ha deixat enrera una experiència de vida i de creació. Hi ha, en Vinyoli, la consciència d’un risc que mai no és eludit, un saber fer front a la realitat, sovint hostil o indiferent; és així com el poeta ha pogut seguir la pròpia trajectòria, accomplir el propi projecte líric amb una conseqüència que podem qualificar de “final”, ja que no parteix d’un simple propòsit d’ofici, sinó d’un lliurar-se a l’aventura creadora tot sabent que sempre és possible d’extraviar-se, de perdre-ho tot i anar a raure al silenci. L’obra de Vinyoli acusa en tot moment l’evolució d’unes realitats circumdants i el pas mateix del poeta per aquestes realitats. Vinyoli ens explica què és, què ha estat la vida dels seus contemporanis, és a dir, de nosaltres. Penso que, dins la poesia catalana actual, l’obra de Vinyoli resulta l’exemple més contundent i sense parió d’una poesia de l’experiència (en termes rilkeans) i que aquest fet serà –ja comença a ser-ho– plenament reconegut.

Terrassa, 17 de març de 1981